

REDACȚIA  
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL  
pentru Austro-Ungaria:  
pe un an ..... 20 cor.  
pe 6 an ..... 10 cor.  
pe 12 an ..... 5 cor.  
pe o lună ..... 2 cor.  
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.  
Pentru România și străinătate pe an  
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

# TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA  
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:  
de un șir garmond: prima dată 14  
bani; a doua oară 12 bani; a treia  
oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

## Pasivitatea reală.

Când s'a decis, la anul 1881 pasivitatea pentru Ardeal și lupta electorală pentru cercurile române din Ungaria, conferența română a zis:

«... un comitet electoral permanent va îngriji ca această pasivitate să devie serioasă și reală»...

Ceea-ce însemna, că deputații din conferența națională, fruntași autorizați ai partidului național, prin urmare și ai poporului românesc din statul ungar, după-ce se vor întoarce acasă dela Sibiiu n'au să stea pe pace, într-o comodă pasivitate, ci au să curete cel puțin cercurile pe cari le reprezintă în conferența națională și să lumineze poporul asupra motivelor cari au determinat partidul național a se abține dela alegerile dietale. Aveau prin urmare, să convoace adunări electorale și acolo să țină poporului vorbiri. Să-l facă cunoscut cu partidul național, să-l explice pe larg programul și mai ales să-l lămurească asupra tacticei ce urmează partidul național român. Dar mai presus de toate să organizeze acest partid: fie-care cerc să-și aibă biroul său permanent, în fie-care comună să se institue comitet care să execute hotărârile luate, să controleze acțiunea membrilor partidului și să raporteze la centru despre cele-ce se petrec.

Dacă așa s'ar fi întâmplat, pasivitatea Românilor într'adevăr era nu numai să facă

de ris constituționalismul și parlamentarismul din Ungaria, dar era să provoace o mulțime de incurcături și greutăți pentru partidele maghiare.

Întrebăm însă, dacă dintre cele peste 50 cercuri electorale unde Românii formează majoritatea imposante, s'a făcut cel puțin într'unul singur așa? Întrebăm în care cerc deputații conferenței naționale și-au luat osteneala să convoace poporul la adunare și să procedă fie chiar la cea mai rudimentară organizare?

În nici unul.

Și cari au fost urmările?

Urmările au fost că poporul la alegeri se angaja pentru un partid ori altul maghiar. Mai adesea se angaja cu guvernul, așa că este un fapt cunoscut și recunoscut de toată lumea: *de un șir întreg de ani guvernele maghiare își recrutează majoritatea în cercurile locuite de naționalități.*

Și în ce chip ușor. Pasivitatea nereală a Românilor îi înlesnea doar fie-cărui guvern poziția. Fără cheltuială și fără luptă, candida și alegea guvernul pe cine vroia. De regulă pe cei-cari n'aveau între Unguri unde să candideze, pe așa zisii «ameluct».

Far poporul, bietul popor român, din întreaga luptă electorală ce înțelegea și cu ce se alegea?

Înțelegea că «domnii noștri» nu candidează, că «noi Românii nu putem face nimic împotriva puterii ungurești»... Și se alegea cu mâncare și beutură, câșt-va cu bani, dar toți neorientați și din punct de vedere

cetățenesc umiliți. Căci ce rușine mai mare pentru noi, de cât ca noi să proclamăm pasivitatea, sub fereastra noastră s'ajungă însă alegătorii români să se bată te niri de dragul cărui candidat ungar. Și ce paradox mai mare, de cât ca un guvern urgisit, în urma politicei rele a adversarilor săi, să se întărească chiar prin voturile acestor adversari.

Că unde am ajuns în urma acelei pasivități nereală, mai bine se poate vedea acum. Șirele luptătorilor de inimă sunt desorganizate, ear poporul a ajuns pradă până și unor venetici de socialiști. Căci să nu desconsiderăm propaganda făcută de Ovrețaii dela Budapesta: se dovedește prin fapte, că propaganda asta a prins, că în lipsa de ori-ce contact, de ori-ce școală politică, să zicem așa, poporul s'a aruncat în brațele celui dintâi venit să stea de vorbă cu el, să-l dea sfat, să-l îndemne la luptă, chiar când de altfel întâiul venit este un străin și urmărește scopuri egoiste, dă sfat nesincer ori indemnă d'o criminală perversitate și împinge la luptă care Românilor numai necaz și nefericire le-a adus...

Cunoaștem într-o cât-va părțile locuite de Români. Știm îndeosebi un lucru: este ușor să se păstreze pasivitatea chiar și în cercuri unde avem a face cu Sașii. În Sibiiu, Sighișoara, Medias, Brașov etc. Pentru-că Sașii au fost totdeauna de un partid, ei sunt incoruptibili și învâlmășii electorale nu se petrec între ei. Și nici fac apel la voturile noastre. Unde au majoritate, aleg. Unde nu, nu se amestecă... P'acolo pasivi-

## RIVALII.

Roman de Max Kempner Hochstädt. 3.

Gerda simți cum la aceste cuvinte inima îi bătea mai tare.

„Te-ai putea într'adevăr decide, să mergi așa departe de aici?” întrebă ea.

Aprope era să zică: „de mine?”

René o privi surprins, și un fulger de fior vesel îi trecu peste față. S'ar putea că aceasta ființă dulce să simtă ceva mai cald pentru el?

Dubitând încă, de teamă să nu fie cuprins numai de o iluzie vagă, răspuse:

„Pentru-ce nu, d-șoară? În cazul când nu m'aș bucura de oare-cari preferințe, și-mi vine greu să cred că sunt preferat de cine-va, nu mă mai leagă nimic alta aici decât cei doi oameni scumpei mie pe cari îi las îndărăt: unchiul și fratele meu.”

„Și prietini d-tale?” zise ea.

Dar baronul se amestecă deja în conversație, exclamând cu reproș comic:

„Dar te rog d-șoară, știi d-ta ce faci? D-ta încerci să reții pe unul dintre cele mai bune puteri a afacerii noastre. Nu așa, dle referent, pot eventual conta la d-ta?”

„Încă nu promit”, răspuse acesta. „Dar acum cu părere de rău trebuie să plec, se adresa el Gerdei, datorința mă cheamă.”

Plecă fericit. Așa de dulce nu i-se păru ea nici odată de când o cunoștea.

Ea arată un interes atât de cald pentru el încât cele mai gingașe speranțe și dorințe i-se încrucișau în gând.

Abea se închise ușa în urma lui René și baronul făcu la aparență fără nici o intenție observația următoare:

„Într'adevăr nu știu cum să mă dovedesc destul de mulțumitor pentru dragostea ce-mi arată tatăl d-tale. Toceam adineori fusese atât de bun a-și aduce aminte de lucruri de mult trecute, de planuri curioase cari cu ani înainte le-au făcut împreună cu tatăl meu.”

„Planuri curioase?” repetă Gerda.

„A fost se înțelege numai o glumă! grăbi tinerul să adaugă. Vei ride sigur din inimă, dacă ți-le voi spune!”

„Mă faci curioasă!”

„Da, închipuește-ți”, continuă el visibil iritat, până când în vocea lui tremura ceva ca o patimă reținută, — cu ani înainte, când ambii ne aflam încă în copilărie, neconștie de nimic, fără dorințe, atunci deja ne-au destinat părinții noștri unul altuia pentru viață!”

Gerda privi speriată la el, când îi văzu însă fața zîmbitoare, liniștită, primi neașteptatul plan mai cu liniște.

„Acesta e un pact de tot curios”, zise ea silindu-se să rîdă, „bine că atunci eram ambii cam neștiutori de carte, altfel trebuia poate să iscălim un contract!”

„Acel defect cultural de atunci, îl voi regreta poate întreaga mea viață!”

Conversația luă o direcție, care puțin îi plăcea Gerdei. Spre norocul ei, în acest moment

se anunță vre-o câte-va prieten și așa spre bucuria ei se puse capăt acestui tête-a-tête neplăcut.

III.

Deja în ziua următoare primi René de nou o depeșă, în care fratele îi împărtășește că unchiului lor îi merge mult mai bine și că acum sperează sigur că-l va scăpa. René era de tot fericit și mai bucuros ar fi alergat la Gerda, nevoind însă să pară inoportun, se decisă să nu meargă.

Totuși când în ziua următoare primi dela Roderich știri și mai bune, nu mai putea sta acasă. De-odată îi veni în minte că un coleg dela resortul lui care umbla la familia Hedberg îi spuse că Gerda se plimbă călare până la menagerie cu tatăl ei, aproape în fiecare dimineață, dacă e timpul frumos. Se hotărî îndată să îmbrace costumul de călărit și grăbi la unul din grajdurile cari erau aproape de locuința lui. Nu peste mult deja ședea pe un cal negru sprinten și trecu pe șoseaua Șarlotenburg până la Steua mare privind cu îngrijire în toate părțile.

Era o dimineață senină de Martie, o adevărată prevestitoare a primăverii. Ramuri verzi străluceau la razele soarelui și pe cer nu se vedea nici un nor. Când René se îndreptă în stânga, observă la oarecare depărtare o călăreață sveltă, care urmărită de un servitor își lăsă calul în paș.

Trad. de Hortense B.  
(Va urma.)

latea Românilor s'a păstrat simplu și numai prin faptul că din partea noastră nu s'a pus candidat. E ușor să declare confracții dela Brașov că ei vor fi pasivi. Se schimbă însă treaba în părțile ungurene, unde trăim mai amestecați, și încă amestecați cu Ungurii, firii pornite spre lupte și între care corupția electorală a luat așa dimensiuni, în cât a trebuit făcută lege anume care să mai stavilească abuzurile.

Eată, la Brașov s'a ales un Sas în câte-va minute. Și nu trebuia frații brașoveni să miște nici degetul, pentru-ca Românii să rămână pasivi. Chiar activi de ar fi, nimic n'ar putea schimba în ceea-ce privește rezultatul alegerii.

Să fi poștit însă confracții dela Brașov să propage pasivitatea la Nădlac de pildă, unde agenții partidelor maghiare ofereau până la 100 coroane pentru un vot, unde un fișpan umbla din casă în casă, solicitând țeranul român, unde la fiecare alegere se fac adevărate târguri și se făgăduesc (și chiar se dau!) slujbe și câte înlesniri toate ce guvernul poate face.

Să fi poștit confracții pasiviști să încerce a determina pasivitate prin Bihor, Sălagiu și Sătmăr, unde cei mai mulți preoți merg la vot din porunca — episcopilor, unde »docenții« sunt la discreția inspectorilor școlari, ear cât despre săteni, nici zece la sută nu știu ce-i partidul național; ved însă zilnic puterea celor din fruntea comitatului și într'adever, le ar veni parca ciudat să nu se ducă la alegeri unde cu vorbă bună îi poștește fibireul, ba chiar vicșpanul »Maria Sa« îi duce în trăsuri și cu trenul, și îi »omește« cum numai odată în cinci ani se »omește« . . .

Șcort: e greu din cale afară a menține pasivitatea reală. Atât de greu, că nici n'a crecat s-o facă nimeni pentru-că este aproape absurd să miști poporul, să-l alarnez, să produci învâlmășeală pentru a-i zice: s'acum stați acasă. O știm asta dela Nădlac, unde dacă la 5 Martie bravii naționaliști au urmat sfatul fruntașilor, a fost pentru-că ei au înțeles și au și văzut că nedând votul lor, cad toți trei Ungurii. Dar

și pentru această luptă fuseseră preparați prin activism. Cu propaganda să stee acasă, n'am fi câștigat nici zece oameni. La luptă, pentru steagul național, se pornește însă eurentul cu atâta înlesnire, în cât surprinde până și pe cei mai optimiști.

S'acum să facem: concludie.

Sunt trei zeci și cinci de ani de când s'a proclamat pasivitatea în Ardeal și două zeci de când nu mai aleg nici Românii ungurenți. De când trăim în plină — pasivitate.

Socotim că în acest interval s'au convins toți Românii cu scaun la judecată, că la pasivitate reală nu s'a putut ajunge.

Pentru a nu mai perde zadarnic alți treizeci de ani, se impune deci să părăsim un drum pe care n'am ajuns la nici un bine și să decretăm activitatea. Mai ales că dacă n'am decrta-o, am da teren pentru o primejdie mare: ca poporul să-l ia cu sine elementele străine cu desevirșire de aspirațiunile neamului românesc.

## DIN VALEA ALMAJULUI.

Bozovici, 24 Martie.

Adunarea generală a băncii »Nera« — Adunarea generală a Casinei române. — Apariția inteligenței române. — Bruscareea Românilor din partea unor Unguri.

În 21 l. c. s'a ținut adunarea generală a institutului de credit și economii »Nera«.

Ca unul, care nu este interesat materialicește, ci mai mult ca unul, care doarește din inimă înflorirea a tot ce-i românesc am rămas uimit, cum de acționarii acestei bănci arată atâta desinteresare.

Era bine, să numeri pe degete persoanele prezente.

Pe când în alte părți atari adunări se consideră drept sərbetoare, unde convin fruntașii cu poporul: în Bozovici aproape întreaga inteligență să ține departe.

Și fără motiv — deoarece-ce din debaterile adunării am primit convingerea, că trebile la bancă merg bine. — Concor-

dia e perfectă, ear funcționarii își îndeplinesc în controla recerută datorințele.

»Nera« e banca națională românească. Afară de dinsa în Bozovici mai sunt băncile Almajana, internațională — și un Consorțiu (szövetkezet) înființat și spriginit de guvern. E de prisos — să mai amintim, că ce datorință are tot Românul de bine în direcția aceasta.

Deși concurența e mare, deși clevețurile dușmanilor se țin lanț și tendențele de a învrăjbi conducătorii români sunt zădarnice — deși niște hoși au spart cassa și au furat vre-o două-spre-zece mii coroane totuși »Nera« a dovedit dreptul de existență și înflorire — căci conform raportului direcțiunei citit în adunarea generală — aceasta instituțiune românească — pe lângă că a ridicat un edificiu propriu și falnic în centrul orașului cu spese considerabile; — ea a mai arătat și un profit curat mulțumitor.

Să zică dușmanii și străinii ce or voi. — Românul să fie mândru că are o atare banca. Mulțumită conducătorilor: președintelui Iuliu Novac și întregii Direcțiuni.

Numai cât o dorință am avea. Ne-ar plăcea să mai vedem un avocat român în Bozovici. Causa? Vom vedea-o mai la vale.

După terminarea adunării dele »Nera« ne-am îndreptat cu toții la casina română. Localul casinei — e în hotelul Stanoilovici în partere . . . d'asupra e ideea statului maghiar — e casina maghiară susținută de funcționarii administrației și justiției și a câtor-va români fără conștiința separatismului național. — Casina ungurească e în stadiu foarte bun. Are 25 de fot și un locaș admirabil.

Casina românească regresează. . . Nu din cauza conducătorilor: președinte Iuliu Novac, secretar părintele Brinzei, bibliotecar comptabilul Simtion, cassar Ilie Ruva, — ci din cauza indiferențelor românesc.

Dar, să lăsăm eremiadele. Adunarea generală!! Tocmai anul acesta sunt 25

## REGRETUL.

Măi fraților! — zise prietenul nostru Luca, învăluindu-se într'un nour vinat de fum: — ce credeți adică voi de mine, când mă vedeți așa, ca acum, că mă răstorn pe spătarul scaunului, eu brațele întinse drept, cu pumnii strinși pe masă, și cu ochii încruntați asupra păharului? Ce veți fi zicând voi? Mă! asta se gândește la nemurirea sufletului! ori, cei cari au bătut pe pleacă de la mine se vor fi gândind: Bre! cumplit s'a îmbătat Luca Stroescu!

He-he-he-he! ei lasă, lasă! nu mai răcniți atâta: »Nu! nu! nu, nene Luca Luca!«, las' că vă știu eu! sunt mâncat eu de multé, — mai ales de viața Bucureștilor!

Aha! unul mai cuminte... mă întreabă că atunci la ce mă gândesc? Puteai să fii, dragă prietene, mai al dracului, dacă spuneai simplu: Scumpi amici, Luca Stroescu nu se gândește la nimic! — Iar strigați! Nu strigați în zădar. Poate nu se gândesc la nimic: poate mă gândesc la multe.

Hm! cel mai bun lucru pe care-l putem face, în sara asta de Sfintul-Vasile, e să mai bem câte- ceva! Ziceți să aducă vin, — și ceva gustare! Nu mai strigați degeaba ura! că o să cred că v'ați îmbătat.

Să bem, fraților, și să uităm! Spuneți drept bre, că m'am îmbătat. Spuneți drept: s'a îmbătat Moldoveanul! Da! m'am îmbătat, ca tot-dauna

de-atâția ani de când ne cunoaștem, m'am îmbătat! ce mai voiți?

Nu voiți nimic? Bine, voi nu voiți, dar voese eu! . . . Știți voi, fraților, ce-i aceia o viață prăpădită? Știți? Nu știți, — adică puțin vă pasă ce comedie e aceia. Bre o viață prăpădită e titlul unui roman, care încă n'a fost scris, dar care a fost trăit. . . Ce mai la deal la vale? Vieța prăpădită e vieța mea!

Rideți: m'am induioșat la beție! Bine, atunci să ne mai vie băutura și să vă spun ceva. M'am induioșat, — așa-s eu, câte-odată, al dracului, mă induioșez tare. Atunci mă uit la fumul țigării și mă induioșez... da! așa-s eu... o viață prăpădită, m'ai fraților!

Să vedeți, — nu vă uitați așa de încruntat la mine că n'o să întind povestea până mâne, — era în sara de Sfintul Vasile, iată, în ia-sară se împlinesc zece ani. Eram pe atunci băiat fercheș și mă logodisem chiar c'o fată frumoasă și bună, o bucățică de pâne caldă. . . Și'n sara de Sfintul-Vasile acum zece ani, petreceam acasă la fată. Era frumos, căzuse omăt mare și o lună plină lumina ea ziua.

Pe acolo prin fundul Moldovei, umblă băieții și flăcăii strașnic cu piugușorul. Era un vuet de tobe, de buhae, de clopote de credeai că se dărmă păreții când începeau urătorii. Noi petreceam ca'n vremuri bune, în căldură și lumină, cu vin cu bucate calde și cu plăcinte moi. Eram vre-o zece de toți: și, între cucoane era și o vădană, — trecută de trei-zece de ani, dar cu niște ochi cari te vtrau în boale. Nu era frumoasă, îi lipsea un dinte de deasupra dintr'o parte, dar așa am

fost eu pe semne, mie mi se părea că mai bine-i șade fără dintele acela; pe urmă, era plină la trup, știți. . . mă rog, ce să vorbim degeaba? o vădană? știți voi ce-i o vădană!

Dacă vă spun cum era vădana, asta nu înseamnă că logodnica era slută, ori n'avea pe vino ncoace! Hei! să nu mai vorbim cum era, m'ai fraților! Acuma s'au trecut toate. O iubeam, bre, atâta pot să vă spun, o iubeam ca un nebun, cum ați iubit și voi la două-zece de ani! Ziua suspin, noaptea suspin și plănuești tirade romantice și când ești față în față cu fata, nu poți îngina două vorbe. Așa o iubeam eu, — dragoste platonice, măi băeți! și — să mai vie o baterie!

În sara aceia, mă cam turcisem eu, — nu prea eram obișnuit cu vinul, — și mă uitam cu niște ochi la fată. . . eu mă uitam la dinsa ea se uita la fața de masă. Așa era pe vremea aceia... știți. . . eu la dinsa, ca un tigru, și ea la fața de masă.

Numai ce se scoală vădana, fraților, și zice: »Ce ziceți, cucoanelor și domnilor, n'ar fi bine să facem o plimbare cu săniile? e o zăpadă afară de-a mai mare dragul și o lună. . .

— Cum nu! cum nu! strigă toți, din toate părțile; să ne plimbăm cu sania!

— Bine, zice și bătrînul, tatăl fetei; cum v'a fi pofta. Duceți-vă cei tineri; iar noi, bătrînii, om rămînea la sfat.

S'au înhamat caii la două săni; ne-am îmbrăcat bine ne am coborît în ogradă. Iată, nici acum n'ași putea să vă spun cum s'a făcut de m'am trezit într'o sanie cu vădana. Luați-aminte, fraților, într'o sanie cu vădana!

am de când există — s'a și decis o serbare impunătoare. Poate se vor mai trezi inițiile românești.

Cum a decurs adunarea generală? Câți-va membri la o masă lungă... la altă masă un grup de unguri în delirul beției cântau de suna vasta și goala sală.

Li s'a spus să facă bine, să tacă... Au tăcut... ear bieții români în galop au terminat adunarea. Ce-o să faci în centrul celui mai curat ținut românesc?

Să-i dai afară — ca pe niște *cavaliere*... nu se poate! Românul seracul rabdă.

Ca după toate lucrurile românești... o să-ți mai petreci nițel, să mai schimbi idei... musicanții au mirosit... au venit și ei... foarte bine au făcut! Așa trebuie...

Ungurii *cavaliere*, bagseama intenționat se ridică la toaste peste mese... așa... cum s'ar zice din vecini. Să ne omoare cu dragostea.

Ce să le faci? Cu oameni aburiți de îngâmfarea imperialismului păharelor nu e bine să te măsoară. O să-i lași în friul pornirilor...

Sermanii Români!... S'au adunat să discute afacerile românești, să decidă asupra serbării iubilare a casinei... și nu se poate, căci ungurul te scoate din casă.

Erau bieții foarte întristați — și se vedea pe fețele lor lupta mare sufletească...

Eată, că țiganul, tocmai finul scriitorului acestor rînduri — renumitul *Longin*... întonează *Deșteaptă-te române*... Un avocat, de altfel simpatic, intrudit cu românii din partea doamnei — cu numele de *Blum* — și în numele legii oprește cântarea demonstrativă...

Se încaieră rîndurile... Românii complesanți vre-au să-l convingă... El nu!

Ei, stăi... o să-ți arătăm.

Tocmai primarul din *Bozovici*, dl *Nicolae Olariu*, țeran român, cum s'at zice cu greutate... sare la cel furibund și-i administrează câteva amenințări de ducă...

Era o lună frumoasă pe cer senin și o lumină strălucită de se vedeau lămurit, ca ziua pădurile de pe dealurile dimprejur. Orașelul vuia de zgomotele plugarilor! clopote sunau pretutindeni, poeneau harapnice, strigau vînătorii, cântau trimbițe armonice, fluere, — ferbeau imprejurimile!

Am eșit afară din țirgușor și caii au prins a sbura pe omăt. Țirgul rămase în urmă cu freamătul lui înăbușit. Noi spintecam un vîntușor subțire și tăios și zăpada măruntă roia licărind în jurul nostru. Sesuriile întinse, în lumina lunii, îmbrăcau tonuri viorii strălucite.

Alergam pe câmpii tăcute. Și nu pot să vă spun cum și de ce: am simțit o fierbere mare născînd și clocotind în piept, pe când caii sburau spre zările adânci albastre.

Agripina, vādana, se lăsase moale asupra mea, îmi cuprinsese o mână... Nu știu, nu pot să știu ce s'a petrecut, am prins a arde, i-am strins mîna, m'am plecat asupra ei, am sărutat-o, — parcă mi-a trecut un fier roșu prin vine. Și caii sburau prin lumina lunii și zăpada măruntă roia licărind în jurul nostru.

Iată, fraților, din pricină că ne-am plimbat cu sania în sara aceia de sfîntul Vasile, numai din pricina aceia am ajuns un om care nu mai are nimie de nădăjduit. Bre! s'o iubeam pe fată, o iubeam ca un nebun! Dar din aceia de Sfîntul Vasile n'am mai plănuit tirade romantice și n'am mai stat ceasuri întregi, tăcut, lângă dînsa fără să spun o vorbă.

A doua zi, ochii aprinși ai vādaniei mă ardeau ca două flăcări, îi simțeam în priviri, în piept, îmi umblau ca un foc prin simțuri. Și m'am dus, m'am dus după ochii negri ai vādaniei, am

S'a potolit simțemîntul Atotputarniciei Ungurimii. A mai rămas singur avocatul din chestiune... tot Ungurii l-au lăsat, căci or fi văzînd și ei — că nu e bine să dai piept cu românul fanatisat.

S'a început o horă mare și veselă românească... preoți, țerani — în frunte cu dl *Iuliu Novac* a dat curs liber simțemîntelor... au dovedit că sunt români...

Așa trebuie! Să trăiască! Să știe tot românul, cum are să stumeze pe străini și cum pe fratele seu...

Popor român, ferește-te de străin, ca de dracul! Fie acela ori și cine, fie chiar avocat.

*palpeta.*

## Alegerea din Timișoara.

— Raport special. —

Timișoara, 26 Martie.

*Alegerea de deputat s'a început la 9 ore înaintea a două comisii de votare.*

*Președintele comisiei I. a fost Jessenszky Béla, al comisiei II. Sternthal Salamon.*

*Votarea a durat până la 3 ore după amiază, terminându-se cu izbînda contelui Hedervary care a întrunit 1359 voturi față de 269 voturi date pentru Cseh, candidatul opoziției.*

*Actul alegerii a decurs în deplină ordine.*

*Opoziția este mulțumită cu rezultatul, care nu poate fi privit de neînsemnat, considerînd spiritul retractar de idei noi, al populațiunii din Timișoara.*

## Alegerea de preot în Curtici.

Curtici, 27 Martie.

Precum se știe, prima încercare de alegere de acum 2 săptămîni n'a succes din pricina turburărilor, care au zădărnicit constituirea biroului, și comisarul consistorial R. Ciorogariu

n'a voit se facă întrebuintare de intervenirea jandarmeriei în biserică

Eri s'a îndeplinit apoi parochia în toată regula, anume așa, că lumea a învățat minte și partidele s'au înțeles asupra membrilor biroului prezentați de frateșul Ilie Urs. Tot așa cu unanimitate s'a primit și candidatura făcută de către comitetul parochial. După constituire președintele alegerii parintele R. Ciorogariu provoacă poporul să iasă din biserică și apoi să vie tot în grup câte de 5 la votare în biserică, unde era biroul cu bărbații de încredere din ambele partide. Și poporul fără altă intervenție și numai la gasul părintesc al președintelui iase din biserică până la unul. Așa se începe votarea în perfectă ordine, intrînd alegătorii pe o ușă și după votare eșind pe altă ușă. Ordinea la intrările și eșirile din biserică a susținut-o jandarmeria.

Astfel a decurs votarea în exemplară ordine întrunind majoritatea parintele profesor de rituale la seminarul diecesan din Arad Ioan Nicorescu, față de preotul din Ghiroc David Voniga, pentru-că poporul pe lângă acești doi recurenți se grupase.

Un singur incident regretabil s'a întîmplat, anume incidentul provocat de către solgăbirăul francmason din Pecica, Sever Bocșan, care s'a fost tăbărit pe comună din ziua premergătoare cu toate mijloacele de care este el capabil și în duhul în care s'a resuflat el în „Controla”. Acest francmason, care sub toată durată alegerii agita printre popor, intră deodată în biserică. Președintele îi aduce la cunoștință, că în biserică nu pot sta de cât biroul și alegătorii votanți și-l provoacă să iasă din biserică. Sever Bocșan însă n'ar fi Sever Bocșan dacă ar respecta ordinea și haid cu vorbe grele cu președintele, dar nici R. Ciorogariu n'ar fi R. Ciorogariu dacă și'ar fi lăsat autoritatea președintelui și prestigiul bisericii terfelit de un solgăbirăuș, ci l'a poftit pe Dumnezeu afară din biserică — ori face ordinea cu poliția. Când președintele dăduse ordinul pentru menținerea ordinii, numai atunci eși între sberături afară din biserică, urmat de ironia unui glas, care zicea: „da fă-ți cruce”.

Vorba e, că poporul numai prin agitații măestrite se turbură, dar luminat asupra ordinii legale, împlinește cu demnitate actele constituționale, eată așa cum fu și în Curtici. Morala e, că cu d'alde Sever Bocșan să se facă proces scurt în biserică.

lăsat totul, am venit în București... Și iată! zece ani au trecut, mă vedeți, în sara asta de Sfîntul Vasile, beat, beat și întristat, fraților, dar să știți că acasă... mă așteaptă cei doi ochi... de flăcări...

Atît a mai rămas din vādana, din ochi... Mulți dinți au căzut, pielea feței s'a sbercit; și acuma boiul nu îi plin, nu mai are pe vino'n-coace, ca odinioară. Dar ochi au rămas. Fug de ei și mă întorc la ei și nu pot să scap de dînșii nici odată!

O viață prăpădită, fraților, o viață prăpădită, nu vă spun mai multe.

Atîta-i. — Acum m'am îmbătat, șed resturnat pe speteaza scaunului, cu pumnii pe masă și mă uit încrunțat la păhar... Sunt zece ani de atunci și cătă viață prăpădită zădarnic! — Nimica n'am făcut, nimica! m'am srbuciumat și cufundat pentru tot-deauna într'un sorb cumpelit!

Și, când stau așa, cum vedeți, știți că așa-s eu, mă induioșez, mă dragilor, și mă gîndesc la nopțile romatince și la fetița bălae pe care n'am mai văzut-o, de atunci nici-odată!

Ha! bre, să cântăm încet, ușor, ca o adiere, să cântăm *Regretul*. Voi nu știți *Regretul*? — *Steluța*, fraților; eu, așa-i zic: *Regretul*! Incet și prelung...

Tu care ești pierdută în neagra vecinicie, Steluța mult-iubită a sufletului meu, Și care-odinioară luceai atît de vie, Pe când eram în lume...

Nu stați... cântați înainte... nu vă uitați că-mi curg lacrămile; așa-s eu la beție, mă in-

duioșez al dracului... Ziceți-i ușor, ca o adiere... cu foc, iubitor... Sunt zece ani de-atuncea, zece ani, și s'a dus, s'a cufundat în neguri fata pe care am iubit-o ca un nebun! Cîntați încet *Regretul*, fraților...

*Mihai Sadoveanu.*

## HAZ.

Un actor comic, simpatic publicului din Pesta, care, ca să peardă nițel din greatate, s'a pus serios pe sport. Așa zilele trecute a făcut o excursiune până la o comună mai depărtată. În lipsă de hotel elegant, a descins la crășmă.

Dimineata îl întreabă crășmarul: — Poftiți domnule cîai ori cafea? — Nici ea nu știu încă, respinsă actorul, căci-asta depinde dela împrejurări. Dacă fluidul de aseară, ce mi-a pus înainte a fost cafea, atunci adu-mă o tasă de cîai ear dacă a fost cîai, atunci necondiționat iau o cafea.

Intre bărbat și nevestă. — Drăguță, mi trebuie o pălărie. — Dar ai două... Nu se poate să ai trei pălării când ai un cap.

Medicul. — Trebuie să te lași de fumat, de beutură, și să nu mai ieși seara. Bolnavul. — Dar, doctore, eu nu fumez, nu beau, și mă culc odată cu gîinile.

Medicul. — Ce plicticoși sunt bolnavii aștia care n'au nici un vițiu.

## Anglia și Rusia.

Sub acest titlu, „National Zeitung” publică un interesant articol, din care extragem următoarele:

... Factorul hotărâtor al politicii engleze a fost în veacul al 18-lea antagonismul ei cu Franța, iar în al 19-lea, după căderea lui Napoleon, antagonismul cu Rusia. Până la congresul din Berlin din 1878, menținerea imperiului turcesc a fost o dogmă a politicii engleze. Ideea că Rușii ar putea vre-odată să pună mâna pe Constantinopol, făcea să sară în sus de furie pe ori-ce englez.

Dogma aceasta a pierdut însă mult din partizanii și din forța sa convingătoare de când Englezii s'au făcut stăpânitorii Egiptului și al canalului de Suez — stăpânitorii materialicește prin posesiunea de acțiuni, iar militărește prin forța trupelor și organizarea armatei japoneze decătră sub-ofițeri englezi. Existența imperiului turcesc nu mai joacă rol în politica universală a Angliei. Ea și-a asigurat la Marea Roșie, la țărmul arabic și în golful persic toate punctele cele mai importante spre Indii. Inșă și linia Bagdadului se va opri la un golf care de fapt aparține englezilor Ori-cât de puternice ar fi intrigile și influențele rusești la curtea din Teheran, vasele ruse nu pot s'o încante în golful persic. Astfel posesiunile Rusiei în Orientul apropiat n'au pentru Anglia de cât o mică însemnătate; din contră, înaintarea Rusilor spre granița Indiei a întărit și adâncit vechiul antagonism de interese a celor două state. Acolo în Asia de mijloc Rușii au singura posibilitate de a amenința serios poziția mondială a Angliei. În Europa, o flotă engleză poate să nimicească pe una rusă sau vice-versa, dar este imposibil ca Rușii să pătrundă vre-odată în Londra sau Englezii în Moscova. Drumul de fier dela țărmul sudic al mării Caspice prin stepele Asiei de mijloc, cu ramificațiile ei relativ ușor de făcut spre Persia și Afganistan oferă Rusilor o bază sigură de înaintare contra Indiei... De ani de zile Englezii au observat primejdia aceasta și s'au pregătit.

Dar Rușii mai au o altă mare perspectivă la mare. Prin căderea Chinei, Oceanul Pacific a intrat în orizontul politicii lor. Fără lupte primejdioase au reușit să ajungă la Marea Galbenă și să dobândească porturi libere de ghiță.

Autorul articolului după-ce arată superioritatea Rusilor în Asia, posesiunea Mandciuriei, drumurile de fer și puțința de a face presiuni asupra imperiului ceresc, continuă:

Anglia nu posedă armată spre a se lupta ea însăși cu Rușii în China pentru Mandciuria și n'are interese să mai adauge pe lângă grijile sale privitoare la India și pe cele din China. Căci Japonezii dacă s'ar alege cu pradă de război cu partea sudică a Coreei ei vor avea ani de zile de furcă cu supunerea populației și cu civilizarea ei.

De când Constantinopolul a încetat a fi mărul de ceartă între Rusia și Anglia, aceste două țări au devenit puteri adversare una alteia în punctele cele mai principale... Ciocnirea intereselor și posibilitatea unei lupte sunt în Asia și aci pare că natura însăși a tras granița sferelor de putere a celor două popoare prin deșerturi, stepe și munți înalți... În ținuturile pe care le ocupă ei în Asia (clima de acolo se potrivește cu cea rusească, cazacii sunt la fel cu Turcomanii și cu Calmușii, cu Mandciurii și cu Chunchuzii, populația indigenă simpatizează prin urmare cu Rușii) — Rușii vin ca să rămână, iar nu ca Englezii să domnească și să câștige bani.

Dela criza chinezească ivită după războiul chino-japonez și după pătrunderea din ce în ce a Rusilor în Extremul-Orient, situația s'a schimbat mult. Anglia însăși a fost surprinsă de precipitatea evenimentelor. Actualmente în Oceanul pacific ea nu mai are poziția ce s'ar conveni unei stăpânitoare a mărilor. Și dacă nu pe mare, pe alt teren s'ar putea război cu Rusia? Se pare însă că un război nu se va da deocamdată, dar antagonismul ruso-englez ce se manifestă în toată Asia nu poate fi înlăturat, el va fi unul dintre cei mai puternici factori în istoria veacului al 20-lea căci își are baza în firea lucrurilor și în caracterul amânduror națiunilor.

## Lupta în comitate.

Congregație extraordinară.

Lugoj, 26 Martie n. 1904

Comitele suprem C. Pogány deschide adunarea la orele 9<sup>30</sup>, cu un discurs asupra situației politice, arătând consecvențele triste ale „ex-lex“-ului, relevând meritele guvernului actual pentru restabilirea ordinii legale.

Di Const. Morariu (Boeşa) interpelează pe vice-comite pentru ocupările ilegale ale unei părți a izlazului prin societatea căilor fer. priv. austro-ung.

Di Virgil Thomiciu interpelează în privința regulării cursului Mureșului, care inundează părțile marginase ale comitatului nostru.

Interpelează mai departe în chestia dării în întreprindere a petrișului pentru drumurile comitatense.

Vice comitele C. Fialka răspunde, că în chestiunea izlazelor dela Boeşa n'a sosit până acum nici o plângere, dar va căuta să se reformeze.

Privitor la regularea Mureșului răspunde, că a prezentat ministeriului propuneri în chestiunea aceasta.

În chestiunea petrișului răspunde, că pe baza experienței de până acum s'a găsit de mai bună actuala practică de a da furnizarea petrișului unui întreprinzător mare.

Răspunsurile se iau la cunoștință.

Intrându-se în ordinea zilei se citește rescriptul ministeriului Tisza despre constituirea sa și propunerea comitetului permanent de a saluta guvernul.

Dr. C. Jurca arată, că nici guvernul lui Tisza nu a pornit pe singura cale corectă a rezolvării chestiunii naționalităților, ci tinde, ca și guvernele de până acum, la desființarea noastră națională, prin urmare noi Românii nu putem avea încredere în guvern și nu avem motive a-l saluta. Propune deci trecerea la ordinea zilei.

Gen. Gränzenstein spriginește propunerea comitetului permanent.

Di Cor. Brediceanu rostește un mare discurs, arătând că noi Românii nu avem nici un cuvânt pentru a felicita guvernul, care perpetuează sistemul nenorocit de până acum, contrar popoului nostru, contrar adevăratelor interese ale țării.

În cursul discursului său descrie oratorul în colorii vii, cum politica de stat ne-a scos cu forța din cadrele vieții constituționale, cum ne-a confiscat drept de drept și cum se consideră astăzi ca fapt nepatriotic, ba chiar se și pedepsește, dacă încercăm Românii să se consfătuască asupra necazurilor lor.

Aschia nu cade departe de trunchiu. Precum n'am avut încredere în Tisza tatăl, nu putem avea încredere nici în Tisza fiul. Sprijinește propunerea de a trece la ordinea zilei.

Românii au primit cu ovațiuni acest discurs.

Punând comitele suprem întrebarea, majoritatea primește cu „Eljen” propunerea comitetului permanent. Românii strigă: „Nu primim!”

Celelalte obiecte s'au primit conform propunerilor comitetului permanent.

Congregațiunea s'a sfârșit la orele 11<sup>15</sup>.

(„Drapelul“)

## Concertul Reuniunii române de cântări.

„Gazeta” scrie:

Cei-ce au luat parte aseară la concertul Reuniunii noastre de cântări, s'au depărtat de sigur cu cele mai plăcute impresii din sala dela „Gewerbeverein”, unde s'a arangiat dela unde s'a arangiat de astă-dată acest concert. Publicul, care s'a prezentat în număr destul de însemnat, așa că a umplut sala spațioasă, a fost pe atât de animată pe cât de viu și cu avânt a executat corul mixt al Reuniunii de pe podiul ceva cam strimt variatele și alesele puncte ale programului. S'a remarcat cevași deosebit în acest program. Di G. Dima, de când nu este numai dirigentul corului, ci și președintele Reuniunii, a aflat de bine a ținea ceva mai mult seamă derintă veche a publicului nostru, și a compus programul așa, ca să rămână mulțumiți și cei la cari, — ca se zicem așa — sentimentul inimii

predomină gustul musical. A compus adecă d-l Dima programul astfel, încât dintre zece cântece pentru corul mixt, opt au fost românești, între cari patru frumoase cântece ale d-lui Dima unul după o poezie a lui Asachi „Între peatra Detunată”, iar alte două poporală „Mândruța de demult” și „Fântână cu trei izvoare”, și un cântec religios bisericesc „De tine se bucură”, apoi alte patru cântece de diferiți compozitori români și adecă „Morarul” de G. Kiriak, un cântec poporal basărăbean „Conzagul” și earăși altul „Dor do rule” de Gavril Musicescu și în fine veselul cântec „Lugojana” de I. Vidu.

Dintre cântecele D-lui Dima „Mândruța de demult”, a fost bisat, iar celelalte, în deosebii compoziția d-sale religioasă, viu și îndelung aplaudate. Cu însutțire a fost primit apoi cântecul „Morarul” de Kiriak, vesel și plăcut ca și poezia sa (de V. Cosmovici) și a jost bisat. Mult gustate au fost și cântecele de Musicescu, iar „Lugojana” de Vidu, o noutate la noi, viu și cu temperament executată de cor, a stârnit asemenea aplausele publicului fiind și ea repetată. Mai rămâne să amintim cele două cântece religioase de A. Scarlatti. „Exultate deo” și de D. Perez „Tenebrae factae” sunt, cari împreună cu „De tine se bucură” a lui Dima, au format punctul culminant al prestațiilor corului.

Ca să spunem mai multe despre corul d-lui Dima, credem că nu e de lipsă, după-ce se știe foarte bine, și de cei cari n'au putut fi de față, că ni s'odată acest cor n'a deviat dela imperativul tactului sever al baghetei dirigentului său. Am putea observa numai, că dacă și numărul membrilor corului nu s'au înmulțit, acesta nu numai că nu a pierdut, dar a mai câștigat în viçoare și a documentat cele mai îmbucurătoare progrese.

Nu mai puțin importante din punctul de vedere al valorii musicale sunt și cele două piese de concert instrumental, cari au contribuit strălucit la succesul seratei musicale. D-nișoara Eleonora Dima, pe care o cunoaștem ca escelentă pianistă și din alt concert al Reuniunii noastre, a interpretat Senata lui Beethoven D-moll cu o adâncă pricepere musicală și cu tot atât sentiment și dexteritate. D-șara Dima a dovedit de rindul acesta pe lângă școala temeinică, ce o are, și un vedit progres. Publicul a aplaudat-o îndelung și repetit.

Despre Quartetul D-dur de Ioachim Raff „Frumoasa Morăreasă”, executat de domniș. E. Linz viol. I., E. Falik viol. II., K. Zeidner, viola și Dr. E. Lemény violoncello, trebuie să constatăm, că acest quartet și-a câștigat deja un frumos renume în lumea musicală brașoveană și a cores-puns aseară pe deplin acestui renume, delectându-ne mai ales cu admirabilul Allegro (Moara), care a fost cu deosebire aplaudat. Reuniunea trebuie să fie recunoșcătoare numișilor domni pentru generosul concurs, ce i-l'au dat și în această seară.

## Din străinătate.

Pertractările în afacerea regulării chestiunilor pendente dintre Anglia și Franța se apropie de sfârșit. Actele referitoare la aceste chestii guvernul francez le-a trimis marelui ambasador francez la Londra, care le-a și înmănat lordului Lansdowne. Conținutul acestor acte ar fi, după cum se vestește: Chestiile referitoare la Newfoundland și Africa de Vest sunt atât în principiu cât și în special rezolvite. Anume Franța cedează toate drepturile sale teritoriale asupra Newfoundlandului, cedează apoi French Shores, iar în schimb primește o rebonificațiune pecuniară pentru stabilimentele de pescuit de acolo. Afară de asta Anglia permite regularea confiniiilor pe teritoriul Sokete, ce ar avea ca urmare legătura mai favorabilă dintre cele două posesiuni franceze în Africa de Vest. Ce privește Egiptul și Mauritania (Marocul), convenția dintre Franța și Anglia în acest punct sunt necesare unele modifițiuni, pentru a preveni eventuale dificultăți de mai tâziu. Se crede, că Franța cere în schimb pentru cedarea unor drepturi în Egipt, ca și Anglia să renunțe la unele pretențiuni în Maroc. Ear referitor la Siam se vestește, că numai două puncte din tratatul anglo-francez dela 1896 vor fi stilizate mai precis. Despre Nouele-Hebride în tratat nu va fi vorba.

— Rusia se gândește la puțința unui războiu cu Germania și cu Austria. Dovadă un document secret privitor la mobilizarea în ținutul Varșoviei, care a căzut în mâna celor dela „Waprozda“, ziar polonez din Galiția (Cracovia). Acest document secret e cu dată proaspătă și nu are nici un raport cu războiul contra Japoniei; e semnat de guvernator și de ofițerul de stat major în drept. Documentul arată confidențial șefilor districtelor și directorilor de poliție că la caz de mobilizare să formeze pe dată comisii medicale din doctorii în știință și chiar din cei trecuți la pensie, însărcinându-i a îngriji de bolnavii și răniții ce ar sosi de pe câmpul de războiu. Tot-odată le pune în vedere să vestească gradele militare demisionate sau în rezervă să fie gata la cea dintâiu chemare. Această știre s'ar putea interpreta ca pregătire contra vre-unei revoluțiuni poloneze; dar' corespondentul o pune în legătură cu întrebarea făcută funcționarilor vamali, dacă ar dori altă slujbă și anume care, la caz de desființarea biurourilor vamale și de aceea o pune în legătură cu un războiu eventual cu Germania și Austro-Ugaria.

— În chestia acuzării lui Martin, că ar fi cercat să vândă secretele flotei franceze, atașatul japonez Ichio pe lângă marina Francei, se spune că Martin a fost îndemnat să facă propunerea prin faptul că s'a spus funcționarilor dela biurourile marinei că atașatul Japoniei, abia sosit, se interesează mult de starea flotei. Se mai spune că Ichio s'a interesat de localurile în care în Paris sau în porturi, se întrunesc ofițerii de marină. Se pare că Japoniezii aveau spionii albi, cari se furișau în asemenea localuri și că unul din aceștia a corupt și pe Martin. — Ambasada japoneză desminte zvonul că prințul Itahio ar pleca în curând din Paris din această pricină.

— Pe lângă piedeca de la lacul Baikal, mai e una la munții Jablonoi, unde trenurile nu pot merge fără două locomotive. — De la Aprilie nu se va putea trece Baicalul pe ghiată, căci e moale pe lângă țărni; pe de altă parte nici vapoarele sfărâmatoare de ghiată nu vor putea circula, fiind ghiata prea groasă. Perioada cea mai primejdioasă va fi deci între 15 Aprilie și 15 Mai, când operațiile vor trebui să fie începute.

— Mesagerul guvernului rusesc publică numirea generalului Sackarow, șeful statului-major al armatei, ca ministru de război.

## DIN ROMÂNIA.

Meseriașii. După o statistică a camerei de comerț din capitală numărul meseriașilor înscrși în toate corporațiile din București e de 18.644. Dintre aceștia 4929 sunt maestri, iar 13815 lucrători.

După naționalitate numărul lor se repartizează astfel: Români 9608, evrei 3190, supuși români 1293, supuși austro-ungari, 3011, bulgari 186, sârbi 75, greci 23, italieni, 311, germani 286, francezi 24 și de alte naționalități 27. În resumat: 9608 români și 9036 străini.

## Cronica științifică.

Istoria hârtiei.

Studiile făcute asupra documentelor și altor manuscrite scrise pe hârtie în Egipt și în Turchestan, pe lângă cele asupra manuscritelor europene, au revoluționat istoria descoperirii și întrebuințării hârtiei.

Archiducele Rainer a cumpărat manuscritele aflate în Egipt și în colecția lui, acuma studiată și clasată se aflau 12.000 de bucăți, iar acuma 24.000. Hârtia cea mai veche e din veacul al VII-lea după Christos; cea mai nouă, din timpul dintre aceste două date se află documente din toate veacurile, fără întrerupere. Tot în Egipt s'au aflat și o mulțime de manuscrite pe papir, începând de prin miază a doua înainte de Chr. și până către sfârșitul veacului al XI-lea după Chr., când industria fabricării papirului se părăsește, rămânând biruitoarea hârtia. Cel din urmă papir, cu date pe dinșul e dela 935 după Chr.

Iosef Karabacek a dovedit că următoarele puncte, cari se credeau stabile definitiv, sunt neintemeiate: 1) că hârtia cea mai veche, pasloasă, ar fi fost făcută din bumbac brut; 2) că hârtia cea mai veche e cea de bumbac și că mai târziu s'ar fi născocit hârtia de cărpe, de un German s'au Italian; 3) că arta de a face hârtia din bumbac au învățat-o Arabii dela Chinezi ce le-au căzut prinși la luarea Samarkandei în 704.

I. Karabacek a dovedit că Arabii n'au putut învăța dela Chinezi a face hârtie de bumbac, de oare-ce pe vremea aceea nici nu era cunoscută cultura bumbacului în China. E adevărat că Arabii au învățat a face hârtie dela Chinezi, dela niște prinși, ce le-au căzut în mână la bătălia dela fluviul Taraș, când Arabii au înfrânt oastea chineză și turchestaneană. Prinșii au fost duși la Samarkanda și siliți a face hârtie. Dela dinșii au învățat Perșii a face hârtie. Dar data nu e 704, ci 751, când a început a se fabrica hârtie la Samarkanda. Dar Arabii au perfecționat fabricarea și anume a hârtiei de cărpe. Pe la 794 și 795 fabricarea hârtiei a început a se face la Bagdad, sub califul Harun-al-Rașid. Apoi și-a căpătat nume mare fabrica dela Damasc și după aceasta cea dela Hierapolis (Bambyce) în Siria nordică. Această hârtie, cunoscută în Europa sub numele de „Marta Bombycina“, s'a crezut că era de bumbac, dar hârtia dela Bambyce nu era de loc bumbac.

Cercetarea microscopică a probelor de hârtie din acele vremuri, făcută de Julius Wiesner, au arătat încheierile la cari au ajuns Karabacek, pe baza studiilor istorice. Preparatele microscopice arată lămurit fire de ață de in, în toate hârtiile aflate în Egipt.

Mai târziu J. Wiesner a studiat microscopice manuscrite aflate în Turchestanul răsăritean și în alte părți din Asia, ce i-s'au trimis din Anglia. Parte din acele manuscrite le-a adus un ofițer al armatei anglo-indiene, Bower, dintr'un schit sau stupa budhistă dela Kuciar, în provincia chinezească Lasgar. Aceste manuscrite sunt cele mai vechi indiene și sunt scrise pe coajă de mesteacăn. În acea regiune mai apoi s'au descoperit și alte manuscrite, precum și alte urme de civilizație budhistă (indiană), greco-budhistă, turcă, chineză, etc. Hârtia din Turchestan suferisă mai mare prefacere în fibrele ei decât cea din Egipt; deci a fost mai grea de cercetat. Apoi din toate manuscritele din Turkestan, numai unul are dată, pentru celelalte a trebuit să se fixeze datele prin comparația scripturii cu a altor documente de același fel cu alte cunoscute.

Un document prețios e însuși numele arăbesc al hârtiei la Arabi: kaghiz (cetit koghiz). Hirth, un cunosător adinc al limbii chineze, spune, că vorba e din chinezescul Kod-dz, care înseamnă hârtia făcută din coajă de dud în China, cum o făceau atunci și cum se face și acuma. Deci, și hârtia ce s'a introdus la Samarkanda, era hârtie de coajă de dud. Din comparația unor hârtii aflate tot acolo, unde Bower a găsit manuscritele pe coaja de mesteacăn, s'a văzut că hârtiile scrise cu litere gupta la fel cu cele de pe coaja de mesteacăn sunt de prin veacul al V-lea după Chr. și sunt făcute din coajă de dud și de alte plante (Broussonetia papyrifera), fără urme de bumbac s'au de cărpe. Iată deci istoria hârtiei în Asia centrală urcându-se până la veacul al V-lea după Chr.

Această hârtie de dud și de alte plante din această familie se găsește întrebuințată în Persia până în veacul al XI-lea, măcar că pe atunci în Egipt și în Siria, Arabii făceau hârtie de cărpe. (1010).

Din alte manuscrite, pe cari Englezii le cred din veacul al 7-lea, 8-lea, ar urma că și întrebuințarea cănepei la fabricarea hârtiei, împreună cu coaja de dud, era cunoscută de Chinezi. În adevăr în aceste hârtii se află pe lângă fibre de coajă de dud și rămășiți de cărpe prost transformate. Deci, deși data acestor manuscrite, nu e sigură, se pare că tot Chinezii au fost începătorii întrebuințării cărpilor, întrebuințare pe care Arabii au perfecționat-o. Wiesner atrage luarea aminte că Chinezii trebuie a fi priviți ca autori a întrebuințării lemnului la fabricarea hârtiei, deci a fabricării hârtiei din celuloză sau lemn. Tot Chinezii au născocit întrebuințarea ipsosului și a scrobelei pentru a face ca să nu treacă prin hârtie cerneala. Pe lângă scrobeală au întrebuințat și un fel de gelatină scoasă din niște alge.

## NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Martie 1904

— La școala de surdo-muți din Arad se fac primiriile, pe anul școlar 1904 și 1905 chiar de pe acum. Se primesc copii în vîrstă dela 7—11 ani, fără deosebire de confesiune ori naționalitate. Se primesc însă în rîndul întâiu copii de pe teritoriul orașului Arad, apoi din comitatele Arad, Bichiș, Bihor, Cenad. Cererile de primire se vor trimite la direcție, până la 15 Aprilie. Ori-ce informație se poate cere și în scris fie dela directorul Elias Jakab, fie dela președintele comisiei de supraveghiere, Institutis Kálmán, primarul orașului.

— Alegere de învățator. Ni se scrie: Duminica în 7/20 Martie s'a ținut sub conducerea Prea Onoratului Domn protopop Alexandru P. Popoviciu alegerea de învățator din Oravița. A învins inv. Pavel Frențiu, din Agadici, ginerele inv. Lazar Dabiciu din loc cu, 88 de voturi față de contra candidații Mihai Simu din Apadia, carele au avut numai 60 voturi și Ștefan Zigris din Iaz, carele fiind necunoscut, n'a avut nici un vot. Trăiască nou alesul învățator la mulți fericiți ani!

Iar inv. Lazar Dabiciu acum în pensie îi dorim și lui viață îndelungată și bucurie în întreaga-i familie! *Alegătorii.*

— Omul cinstit. Septămăna trecută ministrul de poștă prusesc Dr. Krötke a făcut o călătorie de inspecție, să se convingă, dacă ofițierii săi își îndeplinesc cu conștiință datoria. Avem de notat, că ministrul este burlac, alegându-și soții de călătorie pe un consilier al său, care de asemenea uitasă să se însoare.

În un oraș mai mare șeful oficiului de poștă n'a putut din destul lauda naștea ministrului abilitatea, zelul și sîrguința unui tânăr ofițier. Ministrul chemă pe ofițier la sine, ca să-și exprime și Excelența Sa recunoștința respectivului ofițier. După-ce se întîmplă asta, mai riscă Excelența Sa către ofițier și întrebarea, dacă este căsătorit.

Bravul om, care de sigur n'avea cunoștința despre starea familiară a ministrului răspunsă:

— Sunt de 32 ani, Excelență, și la etatea asta deja *fie-care om cinstit are nevastă.*

Ministrul și consilierul se uitau mirați unul la altul ear Excelența Sa n'a mai continuat cu interogatorul.

— Dramă sângeroasă în edificiul ministerului de colonii francez. Din Paris se telegrafează, că în edificiul ministerului coloniilor s'a întîmplat o dramă sângeroasă. Magazinierul *Peylerand* și ofițierul *Trouis* au fost mari dușmani unul altuia, din cauză că acest din urmă întreținea relațiuni cu sora lui *Peylerand*. Acesta trăia vecinic cu frica în sin, că dușmanul său îl va omori odată, fiind-că interzisese surorii sale relațiile mai departe cu amantul ei. Vineri magazinierul s'a dus în Argenteuille la sora sa împușcându-o. După aceea a venit îndărăt în ministerul coloniilor trăgînd mai multe focuri de revolver asupra ofițierului, ear în urmă trase un foc și asupra sa, care îl omori pe loc. Ofițierul încă noaptea a fost operat, dar abia este speranță, să rămână în viață.

— Perucile secrete. Din Londra se scrie: „Când o femeie poartă perucă, trebuie să aibă cunoștință soțul ei de aceasta“ așa declară deunăzi judecătorul Bacon în sala judecătoriei din Bloomsburg.

Doamna rise. De asemenea și soțul ei, și seara când această sentință fu citită în ziare, toți frizerii ridicară din umeri, gîndindu-se că probabil judecătorul n'are nici o idee despre felul cum poartă femeile părul.

„Zece femei din două spre-zece care ne vizitează au părul falș“, zicea un frizer din Brandstreet, „și sunt sigur că soții lor n'au idee despre aceasta“.

Perucile sunt astăzi așa de bine făcute, că nici o femeie nu poate spune cu siguranță de o alta că posedă părul falș s'au nu.

În cele mai multe cazuri puteți să credeți, atunci când vedeți o femeie cu părul frumos frizat, că el e falș.

O femeie cochetă posedă o serie de peruce: una pentru toaleta de dimineață, alta pentru seara, și o alta foarte simplă ce și-o pune când se culcă.

Afară de asta din fie-care perucă trebuie să aibă câte două exemplare, ca, atunci când trimite una la reparat, să aibă cu ce o înlocui.

— **Moartea ziaristului.** Ca soldatul pe câmpul de luptă așa poate cădea și ziaristul în împlinirea chemării sale. O astfel de moarte glorioasă l-a ajuns precum se telegrafiază din Paris pe d-nul Genthe, reporterul ziarului „Köln Zeitung“, pe care ziarul său îl trimisese în Maroc cu misiunea să informeze foaia despre războiul berberilor. D-nul Genthe și-a împlinit chemarea într-un chip extrem de temerar dar a plătit-o, căci împotriva sfaturilor guvernului marocan cercetând pe berberi, cu ocaziunea unei excursii a fost asasinat. Presa germană a îndurat prin moartea lui Genthe o pierdere simțită, pentru că dînsul a fost un excelent reporter de război, în care calitate a luat parte și în expediția în contra Chinei.

— **Casa lui Verdi.** Căsuța din Busseto (Italia) în care s'a născut Verdi, se va scoate în vânzare. Imobilul face parte din proprietatea contelei Palavicini. Admiratorii și amicii marelui măiestru au intențiunea să rescumpere această locuință, devenită istorică.

**Împărăteasa Japoniei poetă.** Nu numai România se poate lăuda că regina ei Elisabeta e o poetă genială, ci și Japonia, care atrage actualmente atențiunea întregii lumi civilizate, are fericirea de a avea pe tronul ei un talent superior în persoana actualei împărătese.

Viata spirituală, în special cea literară, a acestui popor din insula asiatică, era puțin cunoscută în occident. Abia în timpurile din urmă, prin turneurile artistei japoneze Sada Yakko și soțului ei Kawakami, ni s'a făcut și nouă europenilor cunoscută viața intelectuală japoneză; dar că și soția Mikadoului ocupă un loc de frunte în literatura țării ei nu ne era până acum cunoscut.

Împărăteasa este, ca și ilustrul său soț, o propagatoare a spiritului modern, mai cu seamă pe terenul literar. După Sada Yakko îi revine și împărătesei meritul de a fi îndemnat pe scriitorii japonezi de a traduce operele europene.

Chassegawa, traducătorul japonez al operelor lui Shakespeare, Ibsen, Tolstoi și Turghenieff, consideră pe împărăteasa Japoniei ca un talent superior și poartă un viu interes pentru orice mișcare științifică și artistică. Vizitează foarte des universitatea din Tokio precum și alte școli populare și cheltuiește sume însemnate din banii ei proprii pentru institute de cultură de toate felurile.

— **Cultura Japoniei exprimată în cifre.** Un ziar englez publică o mică statistică interesantă, în care arată dezvoltarea și starea prezentă a culturii japoneze în numeri elocuenți. Japonia are în prezent 47.000.000 locuitori; în școlile populare japoneze 4.302.625 de copii au primit instrucție. Rusia are 130.000.000 locuitori, iar numărul copiilor de școală este 4.139.594. Deci până când în Japonia pe 1000 locuitori vin '91 copii de școală, până atunci în Rusia numai 32!

Același raport îl prezintă și școlile superioare. Între alții împrejurări este lucru gingaș, ba foarte nevoios a considera pe Rusia în actualul conflict ca reprezentant al culturii.

În Japonia sunt 4852 oficii de poștă, în Rusia 6025; colo vine pe 1000 oameni un oficiu de poștă, ici pe 21.5000!

Marina comercială a Japoniei reprezintă 734.413 tone, iar a Rusiei, celei de trei ori ca populație și teritoriu numai 634.822 tone.

Circulația comercială externă a Japoniei s'a ridicat în 1896 la 580.000.000 coroane, în 1901 deja la 2.150.000.000 coroane deci în decurs de 2 ani s'a triplicat. În 1870 Japonia a avut vre-o 20 fabrici, iar azi are vre-o 8000. La 1875 Japonia n'avea nici o navă de război, azi este putere maritimă de primul rang. Cu 20 ani mai înainte nici pomenire de vr'o linie ferată ori de telegrafie în țara Micadului, azi linia ferată prezintă o lungime de 3000 mile engleze, iar cea telegrafică 1500.

Consumarea zilnică de cărbuni înainte cu 20 ani era numai de 300 tone; acum mai mare de 2000 tone. O singură ramură a industriei; țesutul dă ocupațiune la mai mult ca 1.000.000 de oameni.

— **Louise Michel pe moarte.** O telegramă vestește, că Louise Michel, bolnavă de tuberculeză, e pe moarte.

Celebra revoluționară franceză, a cărei viață e strins legată de istoria mișcării revoluționare din ultimii 50 de ani s'a născut la 20 Aprilie 1833 în castelul de Vroncourt (Haute Marne). Fiică naturală a castelanului, care o creștea lângă el până la moartea lui (1850), se făcu în urmă institutoare și deschise o școală la Paris.

Temperament înflăcărat, Louise Michel aderă la mișcarea comunistă care în 1871, urmă asediului Parisului, organizează comitetul central al Uniunii femeilor, luă parte la întrunirile de prin eluburi ca și la lupta armată și fu trasă, la 16 Decembrie 1871, înaintea unui consiliu de război, unde făcu apologia incendiului Tuileriilor și și exprimă regretul că n'a putut ucide pe Thiers cu propria sa mână. Deportată la Noumea, se întoarse în Franța în urma amnistiei de la 1880 și se asociă la agitația grupurilor revoluționare: la 21 Iunie 1883 fu condamnată la 6 ani recluziune pentru ațîțare la jefuirea brutărilor. Grațiată în 1886, fu imediat iar condamnată pentru un discurs pronunțat la teatrul Chateau-d'Eau.

De atunci „Fecioara roșie“, cam era poreclită a luat mai puțin parte la luptele politice și a beneficiat de o simpatie inspirată de viața ascetică și devotamentul ei pentru cei săraci.

În 1886 își publică Memoriile. Printre celelalte opere ale sale, trebuie citate:

Mizeria, roman (în colaborare cu J. Guetré); Microbii omenești; Nadina, dramă și Cuceșul reșiu, dramă.

**O impietate.** Cunoscutul pianist berlinez Sommerfeld a pătruns noaptea, spărgînd ușa, în sala mortuară a bisericii Apostolilor, unde se afla cadavrul logodnicei sale, care se spinzurase în ajun pentru că părinții lui se opuneau la căsătoria lor. Aci deschizînd sicriul, el tăia o suviță din părul tinerei fete.

În urmă a fost dat în judecată pentru impietate.

— **Apel.** Adunarea generală extraordinară a întreprinderii comerciale „Concordia“ — din Șintea — ținută în 12 Iulie 1902 a hotărît dizolvarea societății; drept aceea subscrisa direcțiune provoacă pe toți creditorii susamintitei societăți, că dela apărerea a 3-a a acestui apel în decurs de șase luni în contra societății cu atât mai virtos să-și valoreze pretensiunile, căci la din contră averea societății fără privire la pretensiunile creditorilor necunoscuți se împart între membrii societății sau altcum știute, se vor depune în bani gata la tribunalul competent din Arad. Șintea, la 20 Martie 1904.

Antoniu Cicariu m. p., dir. preș. Simeon Giuca m. p., dir. esec. Georgie Biger m. p. dir. Teodor Ardălean m. p., dir. Ioan Batrin m. p., dir. Nicolae Orodan m. p., Ioan Chirilla m. p., director.

— **Economii cari voesc să albă o recoltă bogată să se provadă cu semințele trebuincioase dela furnisorul de semințe, al curței regale, Edmond Mauthner Budapesta Str. Rottenbiller Nr. 33 care trimite gratuit al dorința ori-cui catalogul ilustrat de 226 pagini și care indică prețurile. Prețurile semințelor curate cari încolțesc de sigur și de speciile veritabile, sunt mici. Cu deosebire merită a fi amintite cele de nutreț și asortimentul bogat de grâne.**

— **Durere de stomac. Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apetit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.**

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept „Senega.“ Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la „Maria Fecioară“ a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros Béni Nr. 15.

## Telgrame.

**Intrevederea împăratului Germaniei cu regele Italiei.**

Neapole, 26 Martie. Regele Victor Emanuel a sosit aci la orele 11 înainte de amiază însoțit de ministrii Tittoni și Mirabello, ca să se întâlnească cu împăratul Wilhelm. Pe regele l-au primit șefii autorităților. Publicul a salutat cu însuflețire.

Regele Victor Emanuel a mers la 12 și 35 minute în societatea ministrilor Tittoni și Mirabello și curței la arsenal, ear' d'aci pe vaporul „Hohenzollern.“ Împăratul Wilhelm l-a primit pe rege la treptele vaporului. Suveranii s'au salutat cu stringeri de mână amicale și s'au arutat.

La dejunul dat pe iachtul „Hohenzollern“ regele Victor Emanuel a ținut următorul discurs în limba italiană:

Când salut pe Majestatea Ta din inimă exprim bucuria simțită, că reved pe Maj. Ta. Poporul meu și eu vedem în Maj. Ta un amic credincios și bun. Acele legături, cari au împreunat în timp așa de lung statele noastre în mod așa norocos au fost până acum cea mai puternică garanță pentru pacea Europei. Doresc, ca aceste legături să rămână tot astfel întărite prin încrederea noastră și sentimentele popoarelor noastre, cari apropiindu-se unul d'altul deja în trecut, eată acum sunt una în privința năzuinței spre înaintarea pacifică din viitor. Plin de aceste sentimente, ridic paharul în sănătatea Maj. Tale, a împărătesei și întregii familii precum și pentru prosperarea națiunii glorioase germane.

Împăratul Wilhelm a răspuns în limba germană următoarele:

Când, după muncă, vin să caut pe frumoasele maluri ale țării Maj. Voastre odihnă, urmez simțul inimii mele, care pe mine, ca și pe compatrioții mei mă chiamă la simpaticul și ospitalul popor italian. Salut pe Maj. Ta pe bordul unui vapor de război german plin de sentimentul mulțumitei și salutării prietenesti, pe care Maj. Ta ai adresat-o mai înainte mie. Ideea triplei alianțe a intrat adânc în inimile popoarelor noastre. Alianța, pe care a legat-o marii nostri părinți și capul mult stimat al dinastiei Habsburg este binefacere pentru popoarele noastre și pentru întreaga Europa e garanția păcii, sub a cărei protecție dezvoltarea pacifică a popoarelor va continua neincetat. Fidel acestei alianțe rog pe Maj. Ta ca aruncându-mi privirea pe frumoasele vapoare de război italiene și pe majestosul golf de Neapoli, din care luminează așa multă poezie și de care se leagă atâtea amintiri istorice, să-mi dai permisiunea a ridica paharul pentru Maj. Voastre regele și regina țării, pentru viteza oștire și sporirea flotei și în sănătatea simpaticului popor italian.

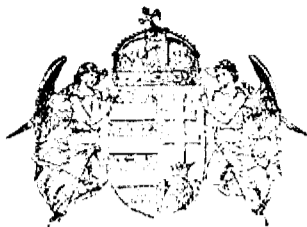
Paris, la 26 Martie n. Congregațiunea Barnabiților de pe strada Rue des Gendres a fost nainte cu câteva zile provocată să părăsească monasteriul, ceea-ce însă membrii ei au denegat încheindu-se în claustru. Aderenții lor i-au provăzut pe mai multe săptămâni cu victualii. Ei au venit înaintea claustrului oficianți polițiali, cari au luat model de ceară de pe iacatul dela poarta principală.

## POȘTA REDACȚIUNEI.

Lipovanului. Dacă Hamsea poate să fie „Geschäftsführer“ la bancă, de ce să nu poată fi preotul Cimponer „hidj-căpitan“, cum ne scrii. Noi am scris destul împotriva acestor nepotiviri, dar durere fără rezultat. Altfel dacă vatămă simțul credincioșilor, precum ne scrii, probează la consistoriu, noi în foafe nu ne mai putem ocupa cu lucruri d'acestea urite.

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

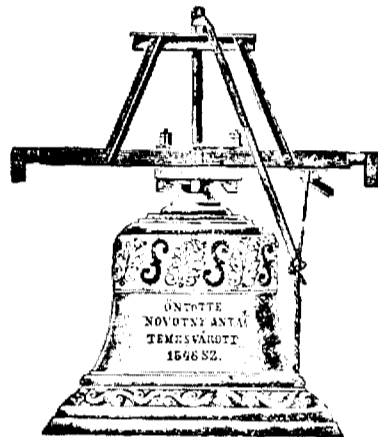


Turnătorie de clopote și de metal

a lui

# Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric.



Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștrii de fer bătut, construite sure a le întoarea cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lătare prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

## clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai răsunent și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. așa că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiuștrare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toate de metal.

Clopoții în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco  
1035 32-52

Cel mai mare atelier pentru fabricarea  
mausoleelor în Ungaria de Sud.

Isvorul de comanda cel mai echitabil  
și comod.

## Serviciu prompt.

Soliditatea o confirmă multele  
scrieri, de recunoștință.

Place de marmoră p. mobile  
și  
tot felul de lucruri sculptate.



# Kapfer György

138 6-30

TIMIȘOARA.

Gyárváros, Andrassy-ut 16 szám.

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

## SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 96-

ARAD, Strada Tabajdy Károly.  
Execută tot felul de

### lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid. Prețuri moderate. Serviciu punctual.

Cel mai eficient izvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de

## Oroloage și giuvaricale

din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

## Deutsch Izidor,

clășornicar și juvaergiu

Arad, strada Templom.  
(Palatul minoriților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1.50 " " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă 1005 137- aceleași prețuri.

Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

— Telefon n-rul 438. —

Industria de lumină de ceară

## St. Antonius

I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Batthányi, p. Dózsa,  
colț cu statua sf. Maria.



143 9-30

## Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu lauda personală a M. S. Regelui.

■ Fără fum și fără scurgere. ■

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea On. Public și a On. preoților cu cele mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

# CORNEL TĂMĂȘDAN

neguțator de condimente, delicatose și ape minerale  
în ARAD

**Calea Arhiducelui Iosif numărul 12.**

Recomandă depositul său bogat arangeat, unde se poate căpăta: marfă colonială, delicatose, cea mai bună teă din străinătate, rum, procurate din sursele cele mai renumite, tot felul de ape minerale, vinuri din patrie și străinătate, șampanie franceză și ungară, cognacuri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

— Sămănțe de sămănat de ale lui Mauthner. —

Pachetare gratuită. La cumpărare cu bani gata 20% rabat.

■ N-rul Telefonului 419. ■ 158 9—20

**Indată efect surprinzătoriu!**

Nou! **Jahner-Crème fără grăsime.** Nou!

Mai nou product higienic pentru înfrumșetarea și nobilitarea pielii.



Efectul îndată fără esemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încordare, consistă asemenea unei neteziuni de marmor alb și fineță, care acū nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit.

Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o sensatiune insufletită. Mai perfect pe terenul pentru ingrigirea înfrumșetării. Nestricăcios! la moment efect.

Pe timpul întrebuințării dispar peste galbene, bube de înferbințări, bubite, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii.

Netezește sbărețuri și semn de bubat, acordă însăși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o frumșetă frapantă și o culoare dragostoasă.

Jahner-Crème fără grăsime să poate mai virtos ziua cu succes a se întrebuința. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă 1 coroană.

**Jahner săpun.** Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pielii, este liber de ori-ce aspreală și exercită influința cea mai binefăcătoare asupra pielii. La întrebuințarea Jahner-pomadeli trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadeli se înaintează foarte esențial. 1 drb. 60 filleri.

**Jahner pudră.** Jahner-pudernul este nedisputaver non plus ultra a tuturor puderilor. Este un pudră pentru bai, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pelei, care are însușirea nu numai de a scoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-pudernul este un product perfecționat, care în privința bunătații a fineței și a nepernițosității! est-acest-ora-ori-cărui pudră indigen și din țări externe. Pentru blonde să la-rosa s'au alb; pentru brunete (chamois, gaibeni) rosa sau alb. 1 șatula 1 coroană.

**Jahner apă de gură.** Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apa de gură nu va avea nici-când dinți găuroși și delatură durerea de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne burețioasă al dinților. Toemai așa se potrivește la dinți cu rădăcini clătinate. Un mijloc sigur contra cărnii dinților ușor săngeroase. Contra putrezirii cărnii dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău miroitoare. 1 sticlă 1 coroană 40 filleri.

**Jahner pasta de dinți.** Liber de săpun. Mai toate persoanele cari întrebuințează pasta cu săpun continuătoare, au la marginea dinților o peatră acră cafeniu deschis; carnea dinților e moale și ușor săngeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valoarea dinților sănătoși și frumoși Jahner pastă de dinți fără săpun. 1 dosă 1 cor.

**Jahner pomadă pentru creșterea părului.** 1 Tegula 2 coroane.

**Jahner esență de păr.** Aceasta întărește perii deja clătinați, înaintează în mare măsură creșterea și contribuie hotărât la deplina înlăturare a mătreței din cap. 1 sticlă 1 coroană 60 filleri.

**Jahner vâpseală de păr.** Resultat reușit! Nu descolorează! Culoare naturală a părului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebuințare recăstigă culoare naturală a părului încrunțit, alb și roșu, precum părul din barbă și sprâncene, după plac brunetă și neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată fie-cărui etui. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiune de întrebuințare de sigur nu să întâmplă.

La cumpărare să se spună apriat ce culoare se poștește (negru, brunet sau bël) pentru părul încrunțit. Un carton 4 cor.

**Jahner apă blondină.** Părul nu prea frumos bël, roșu și brunet să poate în timp foarte scurt bël-auriu colora. Apa blondina este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pelea, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu să poate cu apa blondina colora. Pentru părul alb se convine numai Jahner vâpseală de păr.

## MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelei, contra gâdelării în ghit, catarrhului de plămâni, a respirării grele. 1 șatula 80 filleri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în muscui, Exudate, Ischias, Serân tirea unor membre, înțepenirea muscuiilor și coardelor ohilaviturilor și durerilor din crucea spatelui. 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sânge a lui Dr. James. Pilulele acestea curățesc sângele, iritează activitatea mațelor și înaintează mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată și rămășițele rămase din alte betesuguri. 1 boiță 80 filleri.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzește rânza și sângele îngreoiat, depărtează acriciunea, flegma și ferea superfluă și prin aceasta produce o mișcare proaspătă, prin urmare aduce mișcarea rânzei (stomachului) în mișcare nouă și escită pofta la mâncare și beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporește activitatea intestinelor, delătură ridicarea din stomach, amărăciunea, greața de cap și amețiala. 1 sticlă 80 filleri.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rie ci și la tot felul de excrescenții a pielii. 1 tegulă 1 coroană.

141 4—16

Comandele să se adreseze la

**RUDOLF JAHNER, apotecariu.**

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

ARAD, Tipografia Aurel Popovici-Barcian.

**Nou atelier pentru fabricare de roți și trăsuri!**

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din lee și din provinci, că la

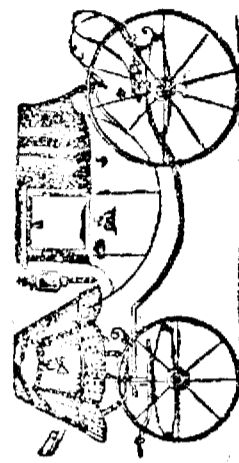
Arad, strada Kossuth n-rul 18

am deschis un

**atelier pentru fabricare de roți și trăsuri**

corespunzătoare rececintelor moderne.

Indefinesc în acest atelier toate lucrările și reparaturile corășpurza toate solide și prompt, pe lângă prețuri avantajoase. Provo ardu-mă la faptul că numai la fabrici de mâna I. am lucrat, sunt în peziș de a putea să is face pe deplin m. on. public, pentru el căru! sprjin mă rog.



Cu deos. stință

1068 25—30

**Kiss Odön, fabricant de roți și trăsuri.**

**Prăvălie nouă!**

**ifj. FITUS JOZSEF**

prăvălie și magazin de sticla, porțelan, lampe și rame de tablouri.

**ARAD, Strada Forray nr. 4.**

Pe lângă prețuri moderate se află de vânzare vase de porțelan pentru cafea, ceaiu vase de laivoir, obiecte de gală din majolika, lampe de masă și pendante, tot felul de obiecte de sticla, obiecte de cristal, colorate șcl.

173 4—16

Telefon 423.

**MOSÁR BÉLA**

Timișoara, Józsefváros, str. Bonnaz Nr. 15.  
Piane, pianine, harmonii, cimbele, fabricate proprii și construcții recunoscute.

Fabricate dela fabrici din patrie și din străinătate.

**INSTRUMENTE FOLOSITE.**

Diferite automate mono- și multisono.

Institut de imprumut.

Reparațiuni.

Intonare.

139 2—26

Catalogul cu prețuri gratuit.

